

Projekt

z dnia 19 listopada 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO**

z dnia 2024 r.

w sprawie apelu do władz publicznych o zapewnienie pełnego finansowania zadań związanych z poprawą stanu środowiska wynikających z ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych

Na podstawie art. 18 ust. 1, w związku z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, poz. 1572), na wniosek Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, uchwała się co następuje

§ 1. Mając na względzie troskę o środowisko, zdrowie i życie mieszkańców oraz kierując się dobrem ziemi tomaszowskiej i regionu, apelujemy o zapewnienie pełnego finansowania zadań związanych z poprawą stanu środowiska na wielkoobszarowym terenie zdegradowanym – zlikwidowanych Zakładów Włókien Chemicznych „Wistom” w Tomaszowie Mazowieckim. Treść apelu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Przekazać niniejszą uchwałę wraz z apelem do:

- 1) Prezesa Rady Ministrów,
- 2) Marszałka Sejmu RP,
- 3) Marszałka Senatu RP,
- 4) Parlamentarzystów z województwa łódzkiego,
- 5) Ministra Klimatu i Środowiska,
- 6) Ministra Finansów,
- 7) Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej,
- 8) Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- 9) Głównego Inspektora Ochrony Środowiska,
- 10) Wojewody Łódzkiego,
- 11) Starosty Tomaszowskiego.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tomaszów Mazowiecki.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego
z dnia 18 listopada 2024 r.

Apel do władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie pełnego finansowania zadań związanych z poprawą stanu środowiska wynikających z ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych.

Przyjęta 16 czerwca 2023 r. ustawa o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych nałożyła na Miasta: Bydgoszcz, Jaworzno, Tarnowskie Góry, Zgierz i Tomaszów Mazowiecki obowiązek podjęcia działań związanych z poprawą stanu środowiska, będącego następstwem zanieczyszczenia w wyniku wieloletniej działalności państwowych zakładów branży chemicznej.

Priorytetem planowanej regulacji było przede wszystkim usunięcie zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, które stwarzają przemysłowe wielkoobszarowe tereny zdegradowane (WTZ). Ograniczenie zakresu regulacji do kilku konkretnych lokalizacji miało umożliwić rzeczywiste oszacowanie skutków finansowych i w ślad za tym, zapewnienie źródła ich finansowania w przy jednoczesnym stworzeniu specjalnych warunków i zbioru ułatwień natury prawnej realizacji przedsięwzięć, a przede wszystkim stworzenie swoistej mapy drogowej postępowania dla wybranych obszarów jak i przyszłych beneficjentów ustawy.

Pomimo aktywnego uczestnictwa Gmin w pracach nad ustawą, w tym zgłoszenia w procesie legislacyjnym uwag do projektów, Sejm RP uchwalając ustawę, nie uwzględnił podnoszonych przez Gminy postulatów. W konsekwencji, wraz z wejściem w życie przyjętych regulacji, Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki stała się odpowiedzialna za wdrażanie przyjętych rozwiązań. Działania związane z poprawą stanu środowiska stały się zadaniem własnym gminy, a Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego został wskazany jako posiadacz odpadów wytworzonych przez lata funkcjonowania przedsiębiorstwa państwowego.

Niezależnie od niedogodności i zaistniałych wad prawnych ustawy, w trosce o środowisko, zdrowie i życie mieszkańców, Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego od dnia wejścia w życie ustawy podjął się realizacji nałożonych obowiązków, tj.:

- zgodnie z zapisami ustawy dokonał przeglądu obszarów podlegających rygorom ustawy WTZ i dokonał ich zgłoszenie do organu WIOŚ,
- zgłosił zapotrzebowanie na środki służące pokryciu kosztów realizacji przygotowania kompleksowej oceny stanu środowiska oraz planu poprawy stanu środowiska oraz późniejszych działań naprawczych,
- do Starosty tomaszowskiego wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej został złożony wniosek w przedmiocie darowizny nieruchomości gruntowej Skarbu Państwa wchodzącej w skład WTZ na rzecz gminy oznaczonej w ewidencji gruntów Miasta Tomaszowa Mazowieckiego nr 63 obręb 4,

- przeprowadzono szacowanie wartości zamówienia polegającego na wykonaniu zadania p.n. „Poprawa stanu środowiska na terenach przemysłowych byłych Zakładów Włókien Chemicznych „WISTOM” w Tomaszowie Mazowieckim”,
- złożono wnioski do NFOŚiGW o dofinansowanie w/w prac badawczych i projektowych w formie dotacji z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (*B3.2.1 Inwestycje w neutralizację ryzyka i rekultywację wielkoobszarowych terenów poprzemysłowych i Morza Bałtyckiego*).

Ponadto we wcześniejszych latach Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki w zakresie składowiska odpadów przemysłowych, jak również Zakład Gospodarki Wodno – Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. w zakresie lagun osadów ściekowych, ponosiła już znaczne nakłady finansowe związane m.in. z:

przygotowaniem Ekspertyzy Składowiska Odpadów przemysłowych:

ETAP I - Ocena stanu zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego,

ETAP II – Analiza możliwości zagospodarowania terenu,

ETAP II - Ocena stanu zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego (badania dodatkowe),

- usuwaniem z terenu składowiska przemysłowego niezabezpieczonych i luzem leżących odpadów komunalnych i niebezpiecznych (azbest) i ich zagospodarowaniem,
- opracowaniem opinii eksperckiej – omówienie i interpretacja wyników badań wód nadosadowych i osadów dennych z lagun dawnych z dawnych zakładów ZWCh WISTOM;
- opracowaniem Analizy pomiarów wód podziemnych w latach 2015 – 2019 z piezometrów zlokalizowanych wokół lagun osadowych w Tomaszowie Mazowieckim.

Mając jednak na względzie, że podatek od towarów i usług nie stanowi kosztu kwalifikowanego ww. przedsięwzięcia, realizacja pierwszego etapu działań związanych z poprawą stanu środowiska (wykonanie kompleksowej oceny oraz opracowanie projektu planu poprawy) może wiązać się z koniecznością poniesienia wydatków przekraczających 8,9 mln zł, a szacowany koszt wkładu własnego na zapłacenie VAT przy realizacji działań związanych z poprawą stanu środowiska na WTZ przekroczy najpewniej 1,6 mln zł.

Podczas spotkania samorządowców reprezentujących 5 gmin z WTZ z przedstawicielami Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, nie zagwarantowano gminom sfinansowania tych wydatków. Samorządowcy protestują przeciwko obarczaniu swoich mieszkańców kosztami usuwania odpadów niebezpiecznych po państwowych przedsiębiorstwach z terenów WTZ kosztem podatku od towaru i usług – stanowiącym finalnie dochód Skarbu Państwa. Zgodnie oświadczone, że podpisanie przez gminy umów dotacyjnych obejmujących finansowanie wydatków wyłącznie w kwotach netto będzie niemożliwe. Samorządowcy nie widzą możliwości dalszego realizowania zapisów ustawy, zarówno na obecnym etapie, jak i na dalszych, wymagających jeszcze większych nakładów finansowych gmin.

Mając na względzie zakres projektów z KPO i konieczność utrzymania trwałości kamienia milowego B14L, apelujemy o natychmiastowe przyjęcie rozwiązań finansowych, zapewniających Gminie Miasto

Tomaszów Mazowiecki środki na podatek VAT i wkład własny na realizowanie zadań naprawczych na wielkoobszarowym terenie zdegradowanym. Podnosimy, że tylko zapewnienie pełnego finansowania zadania stanowić będzie dla Gminy podstawę do dalszej realizacji zadania własnego.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 1465 ze zm.) do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. W trosce o środowisko, zdrowie i życie mieszkańców ziemi tomaszowskiej, kierując się koniecznością wypełniania obowiązków nałożonych ustawą z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1719), koniecznym i uzasadnionym staje się skierowanie do władz publicznych Rzeczypospolitej Polskiej apelu o pilne zapewnienie rozwiązań finansowych pozwalających Gminie na realizowanie obowiązku prowadzenia działań naprawczych na terenach będących spuścizną po działalności państwowego przedsiębiorstwa tj. Zakładu Włókien Chemicznych WISTOM w Tomaszowie Mazowieckim. Mając na względzie, że podatek od towarów i usług nie stanowi kosztu kwalifikowanego ww. przedsięwzięcia, realizacja pierwszego etapu działań związanych z poprawą stanu środowiska (wykonanie kompleksowej oceny oraz opracowanie projektu planu poprawy) może wiązać się z koniecznością poniesienia wydatków przekraczających 8,9 mln zł, a szacowany koszt wkładu własnego na zapłacenie VAT przy realizacji działań związanych z poprawą stanu środowiska na WTZ przekroczy najpewniej 1,6 mln zł. Podczas spotkania samorządowców reprezentujących 5 gmin z WTZ z przedstawicielami Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, nie zagwarantowano gminom sfinansowania tych wydatków. Samorządowcy protestują przeciwko obarczaniu swoich mieszkańców kosztami usuwania odpadów niebezpiecznych po państwowych przedsiębiorstwach z terenów WTZ kosztem podatku od towaru i usług – stanowiącym finalnie dochód Skarbu Państwa. Zgodnie oświadczone, że podpisanie przez gminy umów dotacyjnych obejmujących finansowanie wydatków wyłącznie w kwotach netto będzie niemożliwe. Samorządowcy nie widzą możliwości dalszego realizowania zapisów ustawy, zarówno na obecnym etapie, jak i na dalszych, wymagających jeszcze większych nakładów finansowych gmin.

Mając na względzie zakres projektów z KPO i konieczność utrzymania trwałości kamienia milowego B14L, apelujemy o natychmiastowe przyjęcie rozwiązań finansowych, zapewniających Gminie Miasto Tomaszów Mazowiecki środki na podatek VAT i wkład własny na realizowanie zadań naprawczych na wielkoobszarowym terenie zdegradowanym. Podnosimy, że tylko zapewnienie pełnego finansowania zadania stanowić będzie dla Gminy podstawę do dalszej realizacji zadania własnego, na które niekonstytucyjnie nie zagwarantowano środków finansowych. W ocenie naszej brak zapewnienia finansowania w 100% z budżetu Państwa zadania polegającego w I etapie na przygotowaniu kompleksowej oceny stanu środowiska oraz przygotowania na ich podstawie planów poprawy stanu środowiska, skutkować będzie koniecznością obarczenia kosztami realizacji wspomnianych działań mieszkańców naszego Miasta, kosztem innych istotnych działań czy inwestycji. Biorąc, zaś pod uwagę przyszłe koszty realizacji II etapu polegającego na remediacji lub rekultywacji terenów zdegradowanych w oparciu o wypracowane dokumentacje wartość podatku VAT nie będącego kosztem kwalifikowanym może wynieść według ostrożnych szacunków ponad 30 mln złotych.

Z uwagi na powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały w jej brzmieniu należy uznać za zasadne